

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Илази свагда о дану сваке представе на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 н. месечно. — Преплата се шаље Корнелу Јовановићу, који се из љубави према позоришту примио да разашље овај лист.

СТАРИ ГЛУМАЦ.

I.

Позорница! . . . Позорница! . . .

Ви не знате, шта је то позорница! То знам само ја — ја, који сам на њој живио, уживао, патио.

А од куд и да знате! Та и ко сте ви?

Ти протерани ђаче, који ниси никад проучавао Софокла. Ти гробару, који дођеш тек онда, кад пређе катастрофа, кад већ завеса покрије трагедију. Ти столару, који и не слутиш, какве ће тешке муке мучити они, који ће излазити на позорницу, што си је ти саградио. Та смејати се мораш кад ти хоће да препукне срце од туге и жалости, а плакати, кад ти срце плива у радости! А тим усиљеним, уметничким смехом и плачем заноси се светина, па ти кличе и тапше! — Ти крчмарице, која се белиш и румениш и за новце се осмехујеш, као и свака друга добра глумица, а и не знаш, да би с тим твојим лицем могла играти дивну, млађахну, невину Јулију. Ти крчмару, који своје госте чистиш вином, па их веселиш, забављаш и опомињеш, да испију чаше на искап, те да са празном чашом заједно баце о земљу и све бриге и невоље, — али и не сањаш, да има и неког другог вина, које те опије, чим га окусиш, па те занесе у неке дивотне, чаробне светове!

Протеран ђак, суморан гробар, прљави столар, налицкана крчмарица, гојазан крчмар!

Ха, ха, ха! Да лепа друштва, у које сам доспео!

Па ова опала крчма, којој се стреха најерила као шешир у пијана човека, и која дише тако тешко, да нам се готово свећа гаси на столу!

Ха, ха, ха! Куд сам доспео сад ја, у кога су се заљубљивале грофице и за ким су уздисале толике младе лепотице, ја, који сам спавао на венцима, који сам добијао толика љубавна писма,

који сам људима натеривао сузе на очи и владао над њима као какав краљ!

Хај, давно ли је то било — па можда није више ни истина! И сам мислим по некад, да сам то само сневао, да сам у том сањању полудио, па сад не знам више ни кад сам паметан, кад ли луд. Ал' није ни чудо! Свет је заборавио на старог Давида, као што је и стари Давид заборавио на свет. Па ипак ми се чини, да се још сећамо једно другога. Али да, живот глумачки не наличи на вино, које се оставља с колена на колена, да те занесе и одушевљује. Живот је глумачки као цвет, што после кратког пролећа увене, па му и мириса нестане!

Истина, ја још живим, ал' какав је то живот! О, шта не скривају те завесе позоришне! Какав ли нам се вилински свет дочара пред очи кад зазвони то малено звонце! Ала је то наслада просањати живот у мислима највећих песника! Мене је судбина прогонила — моје је улоге поделила другима и оставила ми само једну једину: улогу беднога Томе. „Хладно је! Јадном Томи је зима!“

Али боље и тако — заборављен, законан. Ја мрзим свет. Презирем светину, која не разуме Шекспира, него за љубав лепих глумица иде у позориште; проклињем светину, која ме је назвала убицом за то, што сам убио Дездемону, као што приличи правоме Отелу.

Па ипак сте ми ви мило друштво, јер ви волите старог Давида. Ви га браните, кад се декурлија на улици баца на њега блатом; ви му дајете хлеба, кад огладни, а кад је бура и непогода, отворите му врата, па га пустите, да се греје код ватре, па да онда пије и да прича о шаровитом животу.

Светина, што ме је узносила и пљескала ми, не ће доћи на мој погреб. На мом се гробу не

ће подићи споменик од мрамора, над мојом главом не ће садити цвеће оне лепојке, које су ме некад радо гледале. На мој гроб не ће се метати венци свакога пролећа.

Али боље и тако! — Пљескање би ме једило, мраморни споменик стешњавао би ми груди, а цвеће би ми зборило о пролећу, о љубави, о слави. А ја хоћу да спавам, без снова, хоћу тврдо да спавам, да боравим мртви санак — за навек!

А, та ви сте ту! Ти столару градиш ми сандук, ти крчмарице пијеш ми покров, а вас двојица ћете ме изнети, покрићете ме земљом, па ћете ме се сви сећати. Кад се дечурлија не узимају више с ким забављати на улици, кад на пољу узбесни бура и холоујина, па нико не закуца на ваша врата, кад вам зими о дугим вечерима не узима ко причати чудноватих и тужних прича — тад ћете уздахнути: „Стари Давид спава — бог да му душу прости!“

Овамо ту купу, па ми наточите вина! Пустите ме да пијем, да плачем, да вам причам!

Живило пријатељство!

Али не спомињите ми његове сестре — љу-

бави! Јер ћу се иначе разгњевити и помамити. Шекспир је писао „Ромео и Јулију“ у свом беснилу, Петрарка је био јадан фантаста, а ја — ја сам махнит комедијаш.

Хоћете ли да знате какав је мој живот?

Е па добро, нека буде! Ја ћу вам причати како сам живио. Данас ми је и онако празник. Говорићу вам жалосну придику. Али немојте ником даље да је пришеветите. Могао би је лако чути који беснослен бедаст песник, па је ставити у стихове, а светина би још могла и плакати, као што плаче кад види на позорници просијака — а кад је код куће, отера га инак испред врата. Ха, те крокодилске сузе, како ли их се плашим!

Мој је живот кратак и жалостан. Ко га ушчита, плакаће и смејаће се уједно.

Али шта ја ту брбљам које шта? Мој је живот скрљена трагедија, коју је петљарски аутор њезин покрао од Шекспира; јер ја сам љубио као Ромео, — патио као Отело, — а блудим и тумарам као краљ Лир, па ме свуда прати усномена, та верна, подругљива, та онака будала.

(Наставиће се)

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

На скупштини „друштва за српско народно позориште“ 29. марта 1877. прочитан је овај извештај привремене управе о српској народној позоришној дружини:

Славна скупштина! Управљати позориштем значи у неку руку водити рат, па као што је за успешан рат осим свега потребна срећа, која је, као што знамо, јако променљива, тако исто и позоришту треба да прискочи у помоћ добра срећа, ако хоћемо да изађе светлим образом из боја, који мора непрекидно да бије са љутим непријатељем свакога позоришта, са невољом и новчаним незгодама, са нехајањем и немарношћу. И наше позориште имало је да се бори с великим незгодама и неприликама и за целу прошлу позоришну годину, а тако исто и за последњих осам и по месеца. Што је све незгоде савладало, може се приписати у заслугу позоришним органима, који су уложили били сву своју снагу, само да одрже и сачувају позориште. Цело то време прошло је и опет у непрекидној борби за опстанак нашег позоришта, а та борба све је више и више подстрекавала управу и

позоришне органе, да уложе сву своју снагу, бригу и старање, да не угине наше позориште и да се развија и даље у оном правцу, који је и до сада од велике користи био нашој народној просвети и просветном напретку у опште. Да је у томе доста рађено, доказ је, да се привреда позоришне дружине, у пркос рђавим временима, није умалила, него се још и увећала, а да је и позоришна дружина и у уметничком правцу напредовала, томе је највећи доказ баш сама увећана привреда.

За прошлу позоришну годину, и то од 1. јула 1875 до 1. јула 1876, обишла је позоришна дружина ова места наша: В. Кикинду, Темишвар, Чаково, Вршац, Панчево, Нови Сад, Руму, а од 1. јула до данас ова места: Вуковар, Винковце, Сомбор и Нови Сад.

У В. Кикинди бавило се наше позориште од 1. јула до 15. августа 1875. и ту је давало 25. представа и 1. беседу; у Темишвару је провело време од 15. до 30. августа 1875. и давало је 8 представа; месеце октобар и новембар 1875. у Вршцу и ту је давало 33. представе; месец децембар 1875. и јануар, фебруар и половицу марта

1876. било је наше позориште у Панчеву, и давало је тамо 39 представа; од 20. марта до 16. јуна 1876. у Новоме Саду 30 представа; од 15. јуна до 31. јула 1876. у Руми 31 представу и 1 село; од 1 августа до 18. септембра у Вуковару

26 представа; од 18. септембра до 19. октобра у Винковцима 20 представа; од 19. октобра 1876. до 15. марта 1877. у Сомбору 78. представа и две добровољачке представе у корист народном позоришту. (Свршиће се)

Ж И С Т И Ћ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

* (Дружина српског народног позоришта) вратила се овамо, у нашу средину, 19. децембра о. г. Она је овом приликом била на путу од 5 јуна 1877. све до данас, дакле годину и по дана. За то време обила је ова места: Земун, В. Кикинду, Вршац, Панчево, Белу Цркву, опет Земун, Руму, Митровицу и Сентомаш. Сва та места редом надметала су се, да наше позориште у њих што боље прође. Није њихова кривица ако у томе нису онако успели као што су желели. Новчане неприлике и рђаво време за доба арене сметали су много родољубивој тежњи наших општина. У Новоме Саду бавиће се наше позориште једно три месеца дана. На то време отворила се претплата на тридесет и шест позоришних представа, да би се како тако могао осигурати опстанак позоришта овде у месту. Надамо се, да ће наша публика и овом приликом осветлати себи образ, а управа ће се постарати, да сваком праведном захтеву за доста учини, које избором нових, које понављањем старих, добрих а већ заборављених комада, које добрим, складним представама.

* (Ред позоришних представа за месец децембар о. г.) У уторак 26. дец. с новом поделом улога први пут: „Добрила и Миленко“. Трагедија у 5 чинова, с певањем, од М. Бана. — У среду 27. децембра: „Циганин“. Позоришна игра у 3 чина, с певањем, од Е. Силгетиге. — У петак 29. дец. први пут: „Варошани на седлу“. Шаљива игра у 5 чинова, написао В. Сарду. — У недељу 31. дец. по други пут: „Еј, људи, што се не жените“. Шаљива игра у 4 чина, од Розена. — Замена: „Избирачица“, „Милош Обилић“.

П О З О Р И Ш Т Е

(Народно позориште у Београду.) Одрђени репертоар за месец децембар о. г. био је ово: Недеља 3. **Мајур Сунцоврат**. Позоришна игра у пет чинова, од Мозентала. Превоо Ђ. Јанковић, Г-ђица Собјескова као гошћа. — Среда 6. **Звонар богородичине цркве**. Романи. драма с певањем у пет чинова са предигром. По Виктор Иговом роману прерадила Ш. Бирхифајферова, превоо Ј. Ђ. Музика од Д. Јенка. — Петак 8. **Прилепчиво**. Шала у четири чина. Написао др Ј. Б. Швајцер, превоо П. Ј. Мостић. — Недеља 10. **Орлеанска девојка**. Романи. трагедија у пет чинова са прологом, од Ф. Шилера, превоо Н. В. Ђорић. — Среда 13. **Низ бисера**. Позор. игра с песмама, у два дела, написао К. Холтај, превоо С. Д. К. — Петак 15. **Књига III. глава I**. Шаљива игра у једном чину, написали Жијен

и Луј Флеркс. Превоо П. Ј. Мостић. (Нов комад'. После венчања. Шаљива игра у два чина од Бенедикса, превоо Ф. Обркишевић, — и **Жена што скаче кроз прозор**. Шаљива игра у једном чину, од Србиба, превоо Л. Костић. — Недеља 17. **Марија Тјудорова, или три дана из живота једне краљице**. Драма у четири чина, написао В. Иго, превоо Н. Н. — Среда 20. **Госпође и хусари**. Шаљива игра у три чина, написао гроф Фредро, превоо Л. Телечки. — Петак 22. **Сликар**. Трагедија у пет чинова. (Нов комад'. Написао Н. В. Ђорић — Понедеоник 25. **Сађурица и шубара**. Шаљива игра у 4 раздела, од Илије Округића Сремца. — Уторник 26. **Распикућа**. Чаробна позоришна игра с песмама у три чина, написао Рајмунд, превоо М. П. Стојановић. — Среда 28. **Црна краљица**. Чаробна позоришна игра с песмама у два раздела с предигром „Проклетство на Медведграду“ написао Ј. Фрајденрајх. — Недеља 31. **Језуита и његов питомец**.

(Народно позориште у Београду.) „Српске Новине“ пишу: Наша новоангажована глумица г-ђица **Ѕ. Собјеска** представљала је први пут у недељу 3. дек., у делу „Мајур Сунцоврат“, при дуплом пуној кући. На скоро ће представљати у делима „Орлеанка девојка“, „Низ бисера“, „Госпође и хусари“, које су све улоге различне врсте, у којима треба да је видимо. Не ћемо се упуштати у потанко оцењивање њезине игре одмах после прве представе, само ћемо констатовати: да јој се на игри види систематично школовање и студија (она је питомица нове бечке школе); има звучан и умилат глас; говори и изговара српски правилније од многих чланова, који су долазили из Загребца; млада, пријатна појава, — није чудо дакле, што ју је публика онако свесрдно дочекала. Поздравиле је при излазу плескањем и букетима, на свршетку трећег чина изазивањем и венцем, више пута плескањем при отвореној сцени, а на свршетку два пута је изазваше. Ово је веома тонал дочек, особито кад узмемо, да наша публика није издашна са овацјама, али има и то добро свејство, да се не служи ни знацима неодобравања, него је у таким приликама просто хладна. „Празник се познаје по вечерњи.“ Публика осећа, да ће при овако састављеном друштву имати уживања, јер сад имамо прве љубавнице, прве љубавнике и интригане све по двоје; по томе и репертоар може бити јачи и игра савршенија, како појединаца тако и целине, и престаће монотонија једних истих лица. Честитамо публици на аквизицији, а уметници велимо: Добро нам дошао, мили госте наш!

Издаје управа српског народног позоришта

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

1. ПРЕДСТАВА.

ВАН ПРЕТПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 26. ДЕЦЕМБРА 1878.

С НОВОМ ПОДЕЛОМ УЛОГА

Први пут:

ДОВРИЛА И МИЛЕЖКО.

Жалосна игра у 5 чинова, с певањем, написао М. Бан.

О С О Б Е:

Кнез Доброслав	Рајковић.
Кнегиња Марија	Д. Ружићка.
Доврила, кћи им	С. Максимовића.
Кнез Радимир	Лукић.
Миленко, син му	Ружић.
Кнез Влајко	Поповић.
Тихомир, син му	Марковић.
Бан Трогирски	Зорић.
Поп Петар	* * *
Богдан, управитељ дома радмировог	Добриновић.
Раде, управитељ дома доброслављевог	Ћирић.
Вукан, арамбаха хајдучки	Јовановић.
Доиља добрилина	Ј. Поповићева.
Мирко, миленков момак	Рајчевић.

Кнезови, већници трогирски, хајдуци, момци, девер, Петко, сватови.

У среду 27. децембра: „ЦИГАНИН“. Позоришна игра у 3 чина, с певањем, од Е. Сиглигетија, по-
србио Ј. М. Шимић, за српску позорницу удесио А. Хаџић, музика од А. Милчинског.

Отвара се претплата на тридесет и шест позоришних представа. Претплату купи агенат позоришни
Светозар Крестић, и г. К. Јовановић и Ђ. М. Поповић, који су из љубави према народном позоришту
примили се скупљања претплате.

Улазнице могу се добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после по-
дне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК ОКО 10 САХАТА.